

Společnost druhé šance

21. prosince 2006 Jefim Fištejn

Konzervativní opozice to nikde nemá jednoduché. Většina bazálních konzervativních idejí spojených s fungováním tržních a sociálních mechanismů byla vzhledem ke své nezpochybnitelné účinnosti socialistickými rivaly bezostyšně zužitkována.

Snad nikde to není tak zřejmé jak ve Velké Británii, právě proto, že nikde jinde necizopasila levice tak nestydatě a úspěšně na ideovém odkazu pravice. Thoryové znenadání měli problém s tím najít na politice Blaira něco, za co by ho mohli přesvědčivě plísnit: „noví labouristé“ hodili za klobouk svou levicovou minulost a překračovali ve své praxi nejdůležitější politické fantazie adeptů Miliona Friedmana.

Nyní se však situace rapidně mění: samotní labouristé, dříve loajální vůči lídrovi, hlasitě volají po Blairově rezignaci. Více než polovina Britů žádá premiérův odchod ještě do konce letošního roku. 55letý Gordon Brown, nynější ministr financí, jemuž Blair slibuje do roka a do dne přenechat otěže ve straně, bude v příštích volbách soutěžit s 39letým Davidem Cameronem, mladým a dynamickým vůdcem Thoryů. Nyní podle průzkumů mají konzervativci řádově 10 % náskok před labouristy, zatímco ještě před rokem přibližně o stejnou délku zaostávali. Aby vytáhli svou stranu z močálu opozičnosti, potřebovali Cameron a jeho hlavní ideolog Steve Hilton dokázat skoro nemožné: označit a zaklajmovat na místě pravolevého dělení jakousi novou politickou osu souřadnic a provést odpovídající „rebranding“ strany. Tímto slovem je označováno zaopatření obchodní společnosti novou ochrannou známkou, logem a jinými náležitostmi, tvořící její image.

Společnost druhé šance

Cameron to udělal velmi efektně v programovém projevu v Centru sociální spravedlnosti, nevládní organizaci bojující s chudobou. Tím ušetřil labouristům první citelný políček, neboť téma sociální spravedlnosti pokládali za své dědičné vlastnictví. Důležitější však byl obsah projevu nazvaného „Společnost druhé šance“.

Cameron nabídl logiku, v níž se upínat k „malé vládě“ již nepostačí: „malá vláda“ může dobře fungovat jen v součinnosti s „velkou společností“, a tou je taková společnost, kde technologie a kultura zacházení s lidskými zdroji jsou postaveny na zcela nových základech. „Společnost druhé šance“ vždy dává jedinci možnost znovu nastartovat život od nuly a zcela realizovat svůj zbylý potenciál nezávisle na věku, zdraví nebo hmotných a rodinných okolnostech. Je to pravý opak ideálu Británie jakožto země ve výslužbě, jejíž obyvatelstvo má již všechno za sebou, ať jsi mlád nebo stár, který v souladu s eurostandardem nabízí Britům G. Brown.

Přísně vzato, koncepce „druhé šance“ není absolutní novinkou. Zrodila se z praxe „třetího sektoru“, nevládních organizací zabývajících se resocializací lidí po výkonu trestu nebo bezplatnou rekvalifikací nezaměstnaných. Slogan o „společnosti druhé šance“ by se dal odbýt jako druh předvolební rétoriky, jako snaha řečníka využít slovní spojení módní v kruzích nekomerčních organizací, nebýt toho, že David Cameron pojal myšlenku „druhé šance“ jakožto ustavující celonárodní ideu. Tím z ní činí základ nového systému politických souřadnic.

Nebezpečí lobbyistických skupin

V závěru 20. století rychlost sociálně-výrobních proměn dostala přímo zběsilý spád. Za život jedné jediné generace se může svět obchodu a profesionální činnosti od základu proměnit až několikrát. V průběhu několika málo desetiletí profesionální společenství se z ničeho rodí, rozvíjí ke zralosti

a pak bolestivě zanikají proto, že po jejich příslušnících není společenská poptávka. Aby nebyly hozeny přes palubu, začínají taková společenství vytvářet poptávku uměle, jednoduše ji fingovat anebo lobovat za převod své profesní činnosti z kategorie reálně žádaných do statutu veřejně prospěšných či sociálně významných. Nátlakové skupiny pak dokáží vyždímat z vlády finanční podporu pro nepotřebné projekty a činnosti, a tak zachovat příjmové zdroje a způsob života po zbytek života postižené generace a možná i déle. Tento na první pohled velmi lidumilný princip postupně brzdí a znehybňuje společnost ve vývoji, neboť hodně je bednářů, pletačů košíků nebo tiskárenských sazečů, kteří se pomocí vlivných zastánců a s poukazem na svůj hodnotný příspěvek k národním tradicím budou ještě dlouho domáhat státních dotací na své cechy, i přesto, že nové technologie dávno učinily jejich profese obsoletními.

Vytvoření sociální infrastruktury a kultury společenské mobility, která by stimulovala a pokládala za zcela normální možnost několika profesionálních kariér v průběhu jednoho lidského života, a tím i oddalovala nástup důchodcovského stavu - toť úkol hodný národa, jenž si činí nárok na vůdčí postavení v globalizovaném světě. Konkurenceschopnost společnosti může být zajištěna jen tím, že většina obyvatelstva bude vyvedena z bludného kruhu reprodukce životního způsobu odumřelých průmyslových odvětví do prostoty reálné vyžádanosti.